THE ARTISTIC BELIEF OF ION HOREA. POETIC-HERMENEUTICAL STUDY

Anamaria ŞTEFAN (PAPUC)
"Petru Maior" University of Târgu-Mureș

Abstract: During six decades dedicated to "the word", Ion Horea has published numerous poems, which reflect a preoccupied consciousness to become in time the writer and the work, and whose substance is releasing the artistic belief and the joy of the creative act, understood and assumed as a temptation. If concerning writers such as Tudor Arghezi, Stefan Augustin Doinas we encounter a series of reflections about poetry in theoretical studies, in Ion Horea`s work the poetic consciousness is reflected in the written lyrics. His poems represent the diagram of poetic sensibility, with the perplexities, eclipses and its illuminations, with the convictions and hesitations of the artist, with the achievements and the difficulties of the creation.

Keywords: poetry, creator, word, artistic belief.

Pe parcursul a şase decenii dedicate cuvântului, Ion Horea a publicat numeroase poezii care reflectă o conştiinţă preocupată de devenirea în timp a scriitorului şi a operei, şi din al căror fond se degajă crezul artistic şi bucuria actului creator, înţeles şi asumat ca o ispită. Modul în care poetul se raportează la creaţie, la menirea artistului şi la scopul artei sale apare explicat într-un interviu, în care poetul mărturiseşte că „poezia este un tărâm aparte, invadat de voluptăţi contrare altarelor ei"[1], iar datoria esenţială a poeţilor e de a conştientiza că produsul lor artistic are „menirea dumnezeiască să bucure, să lumineze şi să călăuzească oamenii prin hăţişurile marilor întrebări şi incertitudini. Să ne întrebăm în ce lume trăim, care-i rostul nostru, pentru cine şi de ce scriem. Cu alte cuvinte, să ne îngrijoreze destinul culturii nu ca spectatori, ci ca răspunzători de obligaţiile ce ne revin în durata fericită a acestui destin."[2] Poetul Ion Horea se reîntoarce în spaţiul autentic al poeticului, acolo unde întrebarea îşi caută răspuns în rostire şi rostuire, mân(t)uire de cuvânt, *comunicare* şi *cuminecare*; toate acestea prin vocabula de dincolo de negura cotidianului.

Dacă la scriitori, precum Tudor Arghezi, Ştefan Augustin Doinaş întâlnim o serie de reflecţii despre poezie în studii teoretice, la Ion Horea conştiinţa poetică se oglindeşte în versurile scrise. În acest sens, mărturie stă poezia „Pomenire" din volumul de debut, în care îşi defineşte originea, şi în acelaşi timp ne destăinuie magma inspiraţiei sale poetice: „Eu m-am născut din grâne, din fân, din cucuruz,/ Şi-n mine port mireasma pământurilor sfinte./ Şi behăitul turmei şi mugetul de vite/ Şi cântecul de greieri îmi stăruie-n auz.// Eu am păzit la vie, sub luna cea mai clară/ Din câte răsăriră tăcute oarecând,/ Şi-n fiecare toamnă şi-n fiecare vară / De dealurile mele mi-e dor şi sunt flămând." Cu alte cuvinte, poezia lui Ion Horea e „născută lângă pământ, în mijlocul naturii, hrănită din viaţa ţăranilor şi culegându-şi podoabele din priveliştile rustice."[3] Imaginea identificării poetului cu natura, alături de imaginea care îl proiectează sub chipul unui artifex cu virtuţi creatoare, le regăsim în poezia

[1] Boldea, Iulian, „Ion Horea: *Cine citeşte, citeşte. Aşa a fost de cându-i lumea*" în rev. *România literară*, nr. 21 / 2014, p. 13.
[2] *Ibidem*, p. 14.
[3] Al. Philippide, *Studii şi portrete literare*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1964, p. 40.

BDD-A21922 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:40 UTC)

„Definire", al cărei tipar arghezian e vizibil: „Sunt cel ce ia lumina şi rotunjind-o-n boabe/ În fiecare toamnă dă lumii noi podoabe./ Sub frunza scuturată a viţelor de vie/ Sunt cel ce vede-n struguri un strop de veşnicie." Reîntoarcerea spre glie, spre mediul natural, spre un etern gând autohton devoalează un spirit neosămănătorist.

Ipostaza emblematică a poetului subjugat prin încuviinţarea proprie unei misiuni vitale, este la Ion Horea miticul Sisif care ia de fiecare dată muntele pieptiş: „Trăiesc la margini, ca un rob sisific/ Şi strâng ce pot, din ce se poate strânge/ Şi sui cu bolovanul meu, versific, / Împins de-o boală cuibărită-n sânge." („Pagină"), şi care trăieşte cu satisfacţie osteneala atunci când „sisific, bolovanii de gânduri cad în mine!" („cât numai gândul") Această imagine e recurentă în creaţia sa, poetul considerându-se un etern debutant, care îşi revizuieşte şi perfecţionează neîntrerupt meşteşugul asemenea marilor poeţi care „au cunoscut aceste nopţi deşarte,/ Când scrii un rând şi-l tai a şaptea oară." (Sonetul *15*). În viziunea poetului, orice modificare înseamnă o confruntare cu clipa trecută. Setei de a scrie i se opune uneori, o îndoială care îl determină să taie neîncetat versul şi să îl înlocuiască cu altul, însă oricât ar părea de lipsită de perspectivă această ecuaţie, „ea este o epifanie"[4] : „O, dar toţi au dreptul/ Să ia viaţa-n piept./ Eu, în faţa foii/ Stau şi mai aştept."// Poate vine, totuşi,/ Şi se leagă versul,/ Unul mai cu scrisul,/ Altul mai cu ştersul.// Ca la jug, în brazdă,/ Vita, sub blesteme./ Asta-ţi este soarta,/ Scrie, nu te teme." („Altcum") Astfel, potrivit afirmaţiei lui Tudor Argezi, „artistul rămâne ucenic şi meşter în fiece zi a vieţii lui de lucrător întru cele esenţiale."[5]

O altă ipostază pe care poetul şi-o asumă e cea de „scrib fără glas", care transcrie „ca într-un Decalog existenţial"[6], pe tăbliţe „de lut, de piatră şi de scânduri" vocile oculte, „într-o tonalitate discretă şi învăluitoare, fără exhibări ale eului sau inflamări retorice."[7] Totodată, e hotărât să lupte cu „Uitarea, cu Timpul pe care-l încrustează în versuri, deloc ostentativ, ci cu blândeţea molcomă a ardeleanului care depozitează în subtext un mesaj bine articulat"[8]: „Eu nu sunt decât scribul. Voci oculte/ Îmi spun să le-nsemnez şi să vă las/ Din câte-au fost pe vremuri, mult mai multe,/ Măcar din urma lor care-a rămas,/ Poate va fi şi cineva s-asculte./ Eu nu-s decât scribul fără glas. [...] Eu nu-s decât un martor care-aleargă/ Şi zvârle-n calea roiului ţărână/ Până la rât în adumbrirea largă/ A unui trunchi de salcie bătrână,/ Foşniri şi zumzet crucea zilei leagă/ Sub coşniţa ce-aşteaptă într-o rână. [...] Eu nu-s decât drumeţul, pentru-o oară/ Oprit să însemnez, să mai ascult/ Oculte voci cât nici nu pot să moară/ Şi nici să-ntoarne stinsul lor tumult/ Din uruirea pietrelor de moară/ În măcinişul lor de mai demult" („Scribul").

Pentru poet „scrisul e-o povară" - sau mai bine zis, o descărcare de povară – însă şi „singura avere", bucurie şi supliciu totodată, care îi oferă prilejul să trăiască acea extază a alchimistului în faţa metamorfozei mercurului în sulf, a argintului în aur, a mineralului brut în piatră cristalină. Astfel, procesul scriiturii, ca şi cel alchimic „cu toate indefinitele sale variante şi semnificaţii simbolice constituie Opera care este o Creaţie (poiesis), o imago mundi realizată printr-o *imitatio dei*. În împlinirile ei cele mai înalte, ea poate fi echivalentul unui act iniţiatic, cu cele trei mari faze: *lectio, meditatio, contemplatio*, la capătul cărora

[4] Nicolae Balotă, *Opera lui Tudor Arghezi*, Bucureşti, Editura EuroPress, 2008, p. 599.
[5] Tudor Arghezi, „Literatura în spectacol" *apud*. Nicolae Balotă, *Opera lui Tudor Arghezi*, Bucureşti, Editura EuroPress, 2008, p. 602.
[6] Floarea Miu, „Sub semnul lui Orion" în rev. *Ramuri*, nr. 6 / 2011, http://revistaramuri.ro/index.php?editie=60, accesat în data de 30 octombrie 2014.
[7] Iulian Boldea, „Caligrafiile memoriei" în rev. *România literară*, nr. 22 /2012, http://www.romlit.ro/caligrafiile_memoriei, accesat în data de 27 octombrie 2014.
[8] Monica Grosu, „Versetele scribului" în rev. *Luceafărul,* serie nouă, anul XVI, nr. 4 / 2012, http://www.revistaluceafarul.ro/index.html?id=4020&editie=163, accesat în data de 30 octombrie 2014.

BDD-A21922 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:40 UTC)

scriitorul, scrisul şi scrierea formează o singură realitate, unică, irepetabilă."[9]: „De la-nceputul lumii, nici o clipă/ N-a cunoscut această alchimie/ Care ţi-e dată-n clipa asta ţie.// Aştepţi ca-n zborul roiului, înaltul, / Şi simţi sub ochii tăi cum se-nfiripă/ Un vers cum n-a mai fost vreodată altul." (Sonetul *94*)

În singurătatea nopţii, în faţa foii albe care e „martorul cel drept", poetul trăieşte drama cuvântului, însă nu cedează şi reflectă asupra aceea ce el reprezintă în lume, în faţa vieţii şi a morţii, iar din această stăruinţă se iveşte motivul, adică acel *ceva* care te chinuie, şi care nu e altceva decât însăşi substanţa poeziei: „dar miezul nopţii trece-ntr-o linişte confuză,/ când foaia albă tace, şi vorba te refuză,/ şi-nchipui tot ce nu ştii, şi-aştepţi să vie ceva (...) („preţul soliei") Hârtia opalescentă este „o probă a golului, a inerţiei care împiedică începutul şi care trebuie învinsă"[10], în faţa tăcerii ei, închegându-se primele gânduri, idei. Această primă etapă, cunoscută în domeniul alchimiei ca „opera la negru, are în ea ceva greoi, penibil chiar, până să se învingă inerţia substanţei, până să se formeze din amestecul impur, care nu cedează uşor, metalul nobil, primul cristal. Este ca o incubaţie care pregăteşte încolţirea germenilor şi naşterea embrionului"[11]: „acum ai coala albă dinainte,/ şi-un gol pe care numai tu îl simţi,/ şi nici nu ştii câte-o să-ţi vină-n minte/ ce gânduri stau să te împingă-n zimţi." („început")

Dintr-un dialog al poetul cu sine se schiţează maniera sa de compune sonete: „Trăznite gânduri îţi mai trec prin minte!/ S-o scrii şi asta, nu uita. Notează, / Şi mâine, căutând, pe la amiază, // De nu cumva ce scrii acum te minte,/ Să mai încerci o-mperechere brează/ De patimi, de nesomn şi de cuvinte. Criticul Daniel Cristea-Enache remarcă că modul în care poetul îşi coordonează mijloacele tehnice penru a scrie este unul „gospodăresc": cotrobăie în desagă pentru a găsi rimele „Atâtea rime-ai scotocit că parcă/ Desaga a-nceput să se golească,/ Şi tot mai des cuvinte ca de iască/ Plaivazul tău încarcă şi descarcă" (Sonetul *61*), cântărind cu minuţiozitate minutele şi secundele, „Te joci cu jumătăţile şi sfertul,/ Împarţi minute, drămuieşti secunde,/ Poate ceva şi ţie ţi se-ascunde/ Sub adumbrirea timpului, incertul" (Sonetul *97*), ca mai apoi rimele găsite să le etaleze pe tarabă, „Taraba ta de rime-i cam săracă/ Şi nici nu ştii cât ar mai face kilul/ Din ce ne-arăţi cu gestul tău, subtilul,/ La firma veche pusă sus pe-o cracă." (Sonetul *22*). Autoironia faţă de această nouă îndeletnicire reiese din versurile sonetului *57*: „De-un veac poeţii-au început să strice/ Tipare vechi şi forme desuete,/ Şi tu încerci acum să scrii sonete! /Eşti învechit se tot, orice s-ar zice!", ea fiind o strategie salutară, pe care poetul o foloseşte tocmai pentru a dejuca eventualele critici: „Se vede că în firea ta un viciu-i/ Să te cam iei în râs şi să te biciui, / Să nu ţi-o spună alţii mult mai tare." Sonetul *6* redă pas cu pas ritualul pe care poetul îl urmează atunci când se angajează în procesul creaţiei: „Te-aşezi la masă, potriveşti hârtia/ Şi-aştepţi să-ncepi, mai mestecând în ceaşcă,/ Priveşti pe geam şi-ai vrea să-ţi cadă-o pleaşcă.../ Dar, deocamdată-n gândul tău, pustia...// Mai sorbi din ceai, şi parcă o rădaşcă/ Te prinde-n cleşte: – grijile, cu mia!/ Din ce să se aleagă poezia, / S-o vezi măcar trecând într-o caleaşcă?"

În poezia „Ca pasărea minune", poetul îşi înţelege creaţia prin surprinderea totalităţii, încercând să extragă esenţa din toate nivelurile lumii, de la cel geologic până la cel cosmic: „Tot lângă dealuri sufletul mi-e plin,/ Tot lângă ape, inima-n suspin,/ Tot lângă nori mi-e gândul în rotire." Rotirea devine însemnul unei existenţe în spirală, care îl conduce din spaţiul matrice, originar, mitic spre concretul unei existenţe în care se proiectează sufletul. Întru-un imagism ce pendulează între flux şi reflux, eul proteic al creatorului îşi devoalează sensibilitatea printr-un atitudinal dihotomic aflat între trecut şi eternizare, între repaus şi ascensiune: „chemat în fire, alungat în fire,/ şi căutat şi plâns şi blestemat,/ învins şi

[9] Florin Mihăescu, „Despre alchimia scrisului" în *AlterMedia*, 6 mai 2006, http://www.altermedia. Info/romania/2006/05/06/ despre-alchimia-scrisului/ accesat în data de 29 octombrie 2014.
[10] *Ibidem*
[11] *Ibidem*

BDD-A21922 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:40 UTC)

învingând,/ reînviat/ ca pasărea minune din vechime/ ştiut de toţi şi neştiut de nime." Principiul poetic al reluării identităţii în poezie se traduce în perspectivă mitologică prin pasărea Phoenix, care renaşte din propria cenuşă. Definiţia phoenixului ar putea fi şi a creatorului care se naşte pe sine prin propria creaţie, care „transgresează principiul identităţii fără a-şi pierde totuşi identitatea trecând de la acelaşi la altul; creaţie, care ca şi Phoenixul, în toate manifestările şi la toate gradele sale, de la o frângere la alta, nu conteneşte să se mistuie şi să se regenereze, dar nici să mistuie şi să regenereze şi care o zămisleşte şi o face să trăiască în continuare luând-o în seama sa."[12]

În faţa tuturor semnelor care anunţă pervertirea vieţii, a valorilor morale şi spirituale, poetul ripostează prin „osânda scrisului, ca religie şi soluţie artistică."[13] În rondelul „O rugăciune-i lucrul meu", poetul identifică poezia cu rugăciunea: „O rugăciune-i lucrul meu/ nimic mai mult, o rugăciune,/ În care-aştept pe Dumnezeu/ Să mai încerce o minune." Poemele lui Ion Horea tind către rugăciune şi comuniune, „repere providenţiale în a face suportabil sentimentul eşecului dar şi al incompatibilităţii visului poetic cu agresiva secularizare a lumii româneşti"[14]: „Vremuri păgâne,/ nu te mai duce!/ Haide, bătrâne/ haide sub cruce!" Simbolul crucii poate fi sinonim cu patima scrisului, „legământ violent, visceral, pe viaţă şi pe moarte, contra cronometru"[15]: „Tulbură hârtia/ cu sudori de sânge,/ patima, pustia, / până nu se stânge!" Scrisul capătă astfel semnificaţia unei rugăciuni, aşa cum era perceput în Antichitate, când „poezia nu era deloc această vană *literatură,* cum a devenit printr-o degenerescenţă datorată cursului descendent al ciclului uman, ea având la începuturi un veritabil caracter sacru,"[16] în timp ce poetul însuşi era un „*vates,* cuvânt care îl caracteriza ca fiind înzestrat cu o inspiraţie oarecum profetică."[17] Suferinţa sa e redată sugestiv prin evocarea Golgotei: „(Spun scripturile de-o altă noapte-a tainei şi-a Golgotei)/ Şi se-ntorc nehotărâte, fugărite şi târâte, / Rezemate-n şerpi în stare să se mai prefacă-n bâte/ O, dar toate-aceste vorbe le întorc pe mii de feţe,/ Nu cu poftă de ospeţe, nici cu gând să mă răsfeţe,/ Caut în alcătuirea lor un chip al altor timpuri/ care tot mai suie nimburi şi mai taie-n codri beţe/ Ca să biciuie pustiul unor ape amărui –/ Timp al neamurilor duse şi de mult al nimănui,/ Ce mă-ntoarce la cei singuri când otrava pică-n linguri,/ Când nu ştiu ce sunt în stare să mai fac din câte vrui –/ Timp nepăsător ce trece ca o flacără-n statui."

Întreaga viaţă pe care poetul şi-a dedicat-o cuvântului e contaminată de o tristeţe provocată de superficialitatea unei lumi acefale şi incapabile să înţeleagă sensul poeziei: „Un vers în plus, în minus, nu-i tot aia?/ Şi cine mai citeşte poezie / În jocul tot mai dur de-a puia-gaia?" Versurile se lasă pătrunse adeseori de sentimentul inutilităţii vocaţiei artistice şi deplâng insensibilitatea şi lipsa de interes faţă de poezie. „Şi ce folos să scrii încă vreo oră,/ O lună ori un an ori chiar o viaţă/ Când scrisul tău pe nimeni nu învaţă/ Şi-i ignorat de tot ce el ignoră." (Sonetul *101*) Atitudinea cu care este tratată poezia îi induce impresia că poezia e o înşelătoare moară de cuvinte, care stă sub semnul efemerului şi al eşecului: „Ca o moară/ cu lopeţi,/ te învârţi/ şi te repeţi// şi tot macini/ uruială/ din credinţă/ şi-ndoială." (**** Ca o moară*), îndoială ce îi este accentuată şi de comportamentul ingrat al contemporanilor, pe care poetul „nu se sfieşte să-i asimileze, vitriolant, unei umanităţi decăzute în zoologic"[18]: „Printre

[12] Jean Burgos, *Imaginar şi creaţie,* volum tradus în cadrul Cercului traducătorilor din Universitatea „Ştefan cel Mare"- Suceava, Colecţia *Studii*, Bucureşti, Editura Univers, 2003, p. 158.
[13] *Ibidem,* p.15.
[14] *Ibidem,* p. 15.
[15] *Ibidem,* p.15.
[16] René Guénon, *Simboluri ale ştiinţei sacre*, traducere din franceză de Marcel Tolcea şi Sorina Şerbănescu, Bucureşti, Editura Humanitas, 2008, p. 71.
[17] *Ibidem,* p. 72.
[18] Geo Vasile, „Via crucis" în rev. *România literară,* an XXXIII, nr. 6 / 16-22 februarie 2000, p. 15.

BDD-A21922 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:40 UTC)

tertipuri/ şi artificii,/ palide chipuri,/ sumbre delicii./ Lume de cloacă,/ legile rânzii,/ uite-i, la troacă,/ porcii, flămânzii!" Tristeţea poetului devine şi mai apăsătoare când observă postura egoistă a unor tineri camarazi, al căror ţel e să ia locul celor vârstnici, fară nicio şovăire: „De la o vreme nimeni nu te-ntreabă/ Ori ce-ai putea să faci şi tu de treabă./ Că mai trăieşti, cei tineri se şi miră/ Pândind, când îi pleca să-ţi ieie locul." (Sonetul *24*) Criticul literar George Călinescu a schiţat cel mai bine în a sa „Istorie a literaturii române de la origini până în prezent" profilul unor astfel de ambiţioşi ce dau dovadă de „un egoism de generaţie monstruos. Fiecare tânăr, indiferent de valoare, vrea să înlocuiască pe un mai puţin tânăr şi odată luată hotărârea de a publica, orice obiecţie pare un atentat." Poetul nu-i scapă din vedere nici pe „bodiguarzii critici", ba chiar mai mult, în relaţia cu aceştia mimează „o cochetărie feminină: mai nu vrea – mai se lasă citit, comentat, înţeles."[19]

Nefiind atras de „mode" literare, poetul caută să se delimiteze într-o *Ars* (poetica) de angoasele şi tulburările poeziei moderne, ceea ce îi confirmă statutul de *homo per se* şi o „atitudine de tip clasic, încrezătoare în permanenţe şi mizând pe meşteşugul bine stăpânit al potrivirii cuvintelor, în programatic răspăr cu dezechilibrele veacului şi cu ecourile lor în limbajul liric"[20]: „ajungi să treacă timpul peste tine/ şi tu să stai ca pietrele din prund./ pe-atât te trage parcă mai afund,/ un vers, pe cât îl meştereşti mai bine./ nepăsători, pământul e rotund, confraţii tăi o iau pe serpentine./ tu singur, parc-ai duce o ruşine/ şi cauţi rime într-un veac bolund./ mai lasă şi tu vorbe desrânate/ să-mbete limbi de câlţi şi creieri seci,/ nu vezi cum lumea ţine să-şi arate/ că doar pieirea mai durează-n veci!" Pentru a nu fi pus la zid de eventuale obiecţii privind reticenţa sa faţă de „mandarinatul" modern al literaturii, Ion Horea îşi exprimă – sub o formă uşor patetică – încrederea în misiunea poeziei de a asigura lumii „un colţ de puritate şi refugiu pentru sensibilul omenesc"[21]: „Pot să adaug ceva la tot ce-au spus gânditorii,/ Filosofii, savanţii, revoluţionarii, economiştii, roboţii,/ Cercetătorii, orbii, invalizii, pompierii,/ Ciberneticienii, profesorii...? – se întrebă cu o doză de rezervă poetul, ca în final să răspundă pe un ton persuasiv: „Toate-s praf, lumea-i cum este şi ca dânsa suntem noi/ Vă jur pe inima mea autentică, nu am de gând,/ S-o schimb cu alta, vă jur, nu vă pot spune/ Nimicuri, nu vreau să mă joc de-a cuvintele,/ Pentru că mai cred în poezie,/ Mai cred în ceasurile ei, când ne aduce aminte/ Că-i mai rămâne inimii ceva, peste toate,/ dar ce să vă spun şi cum, ca s-o recunoaşteţi?/ O pasăre cântă la ceasul iubirii, legănată pe-o creangă/ Fără să ştie că lumea umană a muzicii ei ar fi/ O chestiune de raporturi matematice ..." („Încă nu") Prin insesarea versului eminescian – practică cunoscută sub numele de *logopoeia* – poetul constată, la fel ca predecesorul său, că trăieşte într-o societate decadentă în care valoarea şi impostura sunt puse sub semnul egalităţii.

Viziunea privind condiţia deznădăjduită a poetului în societatea „veacului bolând", lipsită de idealuri înalte, e exprimată cu un umor, am putea spune, chiar dezolant: „Rezist şi eu cum pot, să nu se vadă,/ Puţin bătrân, puţin falit, puţin şomer,/ Ca-ntr-o neccunoscută Iliadă/ Compusă după moartea lui Homer.// Pieţe pline, bunătăţi grămadă./ Eu, cu sacoşa strânsă, şi stingher,/ Adulmecând minuni dinspre livadă,/ Mai socotesc, mai număr şi mai sper." Sufletul poetului e bântuit de neliniştea îmbătrânirii şi a obscurului presentiment thanatic, însă actul scriptic e cel care devine panaceul împotriva acestor stări care îl împresoară: „Aceste foi ce-aşteaptă dinainte/ Cu timpul, scrise, să îngroaşe vraful,/ Nu le-am ales să-mi fie epitaful/ Compus cumva din două-trei cuvinte.// De multe, ştiu, se va alege praful,/ Cu cât le scriu, mai prost ori mai cu minte,/ Şi nu le-ncerc pe fiecare-n dinte,/ cum face cu monedele zaraful." (Sonetul *20*) Incandescenţa spiritului poetic are tăria să învingă,

[19] Daniel Cristea-Enache, „Sonete postmoderne" în rev. *Adevărul literar şi artistic*, an X, nr. 586 / 25 septembrie, 2001, p. 5.
[20] Ion Pop, *Pagini transparente*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1997, p. 60.
[21] Ioana Creţulescu, „Ion Horea: *Încă nu*" în rev. *Viaţa românească*, XXV, 11, noiembrie 1972, p. 114.

BDD-A21922 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:40 UTC)

chiar şi teama de moarte: „prins în această odaie,/ între pereţii sonori, / sufletul meu e-o văpaie, / foc răsărit pe comori.// zilele, tot mai puţine, sperlă-au rămas, şi scântei, / dar focul ţine, mai ţine, / în cenuşa anilor mei!" („focul") În ciuda tuturor dezamăgirilor provocate de o epocă nefastă, poetul, al cărui destin „e-un petec de hârtie", nu ezită să-şi afirme cu mândrie ipostaza de „rob", de truditor al condeiului: „În lungul şir de nopţi şi poticniri/ Voi mai compune, poate, un opuscul,/ Şi-aştept să mă apropii de crepuscul/ Acelaşi rob, aceleiaşi meniri." Ultimele trei versuri ale sonetului *78* reprezintă o sinteză clară ce atestă faptul că poetul nu şi-a pierdut încrederea în cuvânt, în poezie: „Cât timp în mână tot mai ţii condeiul/ În tine, află-ţi rostul şi temeiul/ Şi-n plopii tăi înalţi, cu frunze rare."

Prin urmare, poeziile lui Ion Horea configurează diagrama unei poetici sensibile, cu nedumeririle, eclipsele şi iluminaţiile ei, cu convingerile şi ezitările artistului, cu satisfacţiile şi neajunsurile creaţiei.

Bibliografie:

Balotă, Nicolae, *Arte poetice ale secolului XX*, Bucureşti, Editura Minerva, 1997.

Balotă, Nicolae, *Opera lui Tudor Arghezi*, Bucureşti, Editura EuroPress, 2008.

Boldea, Iulian, „Ion Horea: *Cine citeşte, citeşte. Aşa a fost de cându-i lumea*" în rev. *România literară*, nr. 21 /2014.

Iulian Boldea, „Caligrafiile memoriei" în rev. *România literară*, nr. 22 /2012, http://www.romlit.ro/caligrafiile_memoriei.

Borges, Jorge Luís, *Arta poetică,* traducere de Mihnea Gafiţa, Bucureşti, Editura Curtea veche, 2002.

Burgos, Jean, *Imaginar şi creaţie,* volum tradus în cadrul Cercului traducătorilor din Universitatea „Ştefan cel Mare"- Suceava, Colecţia *Studii*, Bucureşti, Editura Univers, 2003.

Creţulescu, Ioana, „Ion Horea: *Încă nu*" în rev. *Viaţa românească*, XXV, 11, noiembrie 1972.

Cristea-Enache, Daniel, „Sonete postmoderne" în rev. *Adevărul literar şi artistic*, an X, nr. 586 / 25 septembrie, 2001.

Grosu, Monica, „Versetele scribului" în rev. *Luceafărul,* serie nouă, anul XVI, nr. 4 / 2012, http://www.revistaluceafarul.ro/index.html?id=4020&editie=163.

Guénon, René, *Simboluri ale ştiinţei sacre*, traducere din franceză de Marcel Tolcea şi Sorina Şerbănescu, Bucureşti, Editura Humanitas.

Manu, Emil, *Arta poetică la români*, ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Tritonic, 2002.

Miu, Floarea, „Sub semnul lui Orion" în rev. *Ramuri,* nr. 6 / 2011, http://revistaramuri.ro/index.php?editie=60.

Mihăescu, Florin „Despre alchimia scrisului" în *AlterMedia*, 6 mai 2006, http://www.altermedia. Info/romania/2006/05/06/ despre-alchimia-scrisului.

Al. Philippide, *Studii şi portrete literare*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1964.

Pop, Ion, „Un neotradiţionalist: Ion Horea" în rev. *Tribuna*, an XI, 1-15 iunie, 2012.

Pop, Ion, *Pagini transparente*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1997.

Tudor-Anton, Eugenia, „Un destin poetic" în rev. *România literară*, an XXXIV, nr. 29 / 25-31 iulie, 2001.

Tudor, Eugenia, „Calendar" în rev. *Viaţa românească*, XXIII, 4, aprilie 1970.

Vasile, Geo, „Via crucis" în *România literară,* an XXXIII, nr. 6 / 16 - 22 februarie 2000.

Acknowledgement: The research presented in this paper was supported by the European Social Fund under the responsibility of the Managing Authority for the Sectoral

BDD-A21922 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:40 UTC)

Operational Programme for Human Resources Development, as part of the grant POSDRU/159/1.5/S/133652.

BDD-A21922 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:40 UTC)